

PEST, II. félv.

32. szám.

Auguszt. 6. 1886.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévvel forint 31. A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél-fölvételért 1 frt. tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt., a Szent-István-Társulat igazgatóságához kérjük intéztetni, évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

A polgári házasság, és a házasság szentsége.

(Vége.)

A polgári házasságra tehát, polgári és politikai szabadságunk érdekében sincs semmi szükségünk.

És vajjon kik áhítoznak utána? Kivánják az ugynevezett művelt osztályból azon vallástalanok — kik magukranézve elviselhetetlen tehernek képzelik azt, hogy a katolikus egyház, — a házasság vallásos természetének, és ez által az emberi méltóságnak megőrzése végett, tehát ne hogy a házasság állatias párosodássá, vagy cseberberévé fajuljon — a házasságkötést törvényei által korlátok közé szorítja, akadályokat állítván föl, melyek miatt a házasság bizonyos személyek között létre nem jöhet. — Kivánják azok, kik a rakoncátlan életet kedvelik, és azért tisztességes hitves társuktól elválni akarnának, de az anyaszentegyház Isten szent törvényét tartva szabályul, házasságtöréssel járó bűnös kívánságukra rá nem áll, s e miatt cseljokat el nem érhetik; kivánják továbbá, kik holtig tartó szövetséget kötni vonakodnak, hanem csak ilyformán: „el nem hagyjak, míg meg nem unlak“; mihez képest oly polgári törvény után sóvárognak, mely engedékeny legyen telhetetlen vágyaik iránt. Kivánják végre a polgári házasság behozatalát azon vagyonbukott uracsok, kik, gazdag zsidónókat szeretnének elvenni, — hogy velök élhessenek pénzért, — a zsidóapától nyereendő évi járadékért, — mert bizony egy sem bizná leánya örökségét rájuk, hogy azt is elpazarolják — és pedig élhessenek bűnben, Krisztus Jézus törvénye ellen.

De ezt hozzák ám föl: azért is szükséges (?) a polgári házasság, mivel most már a zsidók is egyenjogú polgártársaink, kell tehát hogy a keresztények és zsidók között is a házasság létrejöhessen, miszerint így összeolvadhassunk velök; és minthogy ezt az anyaszentegyház nem engedi, az országgyűlésnek áll kötelességében megengedni.

Nem sokára ezer éve lesz, hogy főnáll Magyarország, és ép azért nem vezett el mind eddig, — mikép

b. Eötvös József, Kazinczy Ferencz fölött tartott emlékbeszédében kiemelé *) — „mert a kereszténység védőfala volt; mert oly nép, mely örökkévaló eszméjéért küzd“: (ezek közé ugyan csak nem tartozik a kereszténytelen polgári házasság)“ nem dőlhet le még oly csapások után sem, minő a mohácsi vész vala.“ — És azon hosszú idő óta, mindeddig a házasság tiltva volt a keresztények és zsidók között, mert a két vallás alapítógazatai lényegesen különbözvén egymástól, lehetetlen, hogy benső egyetértés- és lelki egyesülésben éljenek az oly felek, vagy pedig szükségképen mind-egyik közönyössé válik saját vallása iránt. De azért bizony „el magyar, s áll Buda még.“ Sőt méltán lehet aggódni, hogy ép akkor lesz baj, ha majd a zsidók és keresztények összekelhetnek, mivelhogy a vallási viszály egy újabb neme támadna, a vallására féltékeny nemzet-többség pedig érzékeny fájdalommal fogadna minden oly törvényt, mely a keresztény vallás hitelvéi ellenére azon egyesek ohajtásának megfelelően, kik Krisztus Jézus hitével nem törődve, zsidóikkal polgári házasságot kötnének.

Mit követel tehát e részben az osztó igazság? Csak is azt, hogy valamint a zsidóktól azért, hogy velünk azon egy polgári jogok birtokába jussanak, nem kívántaték vallásuk megtagadása, vagy bár csak módosítása is; ugy viszont a keresztény honpolgároknak a a házasságról szóló hittana is sértetlenül hagyassék, és oly polgári törvény soha napvilágot ne lásson, mely azok és a zsidók között való összekelést megengedje, annyival is kevesbbé, minél bizonyosabb az, hogy „egész polgárisodásunk keresztény“ mond báró Eötvös József. „A miben Európa népei nem keresztény kortársaik, sőt az ó-kor összes népeit fölülhaladják, mind a kereszténységre vihető vissza... A családtól kezdve, hangsúlyozza, föl azon magasabb viszonyokig, melyek világrészeket fűznek egymáshoz, keresztény eszmék

*) Pesti Napló 1859. 246-dik szám.

körében mozgunk. Minden civilisatio (polgárisodás), valóságos fogalmak alapjára van fektetve, (ezeken alapszik a ker. házasság és család is); ezeket meg nem döntheti a nélkül, hogy velök együtt a civilisatio (polgárisodás) is el ne enyészszék, mely azokon emelkedett.*)

Nines keleten azok között, kik nem keresztények, házasság szentsége; de nines is a török-, indus- és kínai népnek, mert polgári házasságra lépnek, nines igazi családja, a nő tudvalevőleg „adás-vevés tárgya“, árucikk.

„Szakítsátok el a vallástól a házasságot — mond azért egy olasz államférfi — az által ajtót nyitok a szilaj szenvedélynek, lenyomjátok az észet, nemtelemé tesztitek az érzelmet, lealacsonyítjátok a nőnemet, erkölestelenséget hoztok be a családba.“

És ez nem is lehet különben; mert: „szükségképeni természetes következménye a polgári házasságnak, a házassági kötelék legkorlátlanabb fölbontása; mivel-hogy) nem igen sokat lehet fölhözni az ellen“, veszi észre a protestáns Savigny, a legújabbkori jogtudorok egyik legnevezetesebbike: „hogya a polgári házasság, a mint pusztán a felek tetszése szerint kötött, ugy általuk föl is bontassék. És ha aztán az elválás, a felek tetszése szerint bekövetkezett: akkor beáll a család végföloszlása.“ Nines tehát, nem is lehet állandósága a családoknak, csak az Isten törvénye alatt, a ker. válás és szentegyház védelme mellett.

Annakokáért szent igazat mondott 1864-ben, a heszsen-kaszszeli — legnagyobb részt protestánsokból álló — nagyhercegség kormánya, a midőn szóba hozott, hogy a polgári házasság megengedtessek. — igen, szent igazat mondott arra — ezt felelvén:

„A polgári házasság magában foglalja az állam lemondását minden erkölesi törvényről; és ennek behozatalával a pogány rómaiak színvonalára, erkölestelenségébe sülyedne az ország.“**)

Valójában a polgári házasság magában véve, nem egyéb, mint szabadalmazott ágyasság, mely az emberiség bölesőjét, a keresztény családot megszentégteleníti, a szegény gyermekeket kis ember-állatokká aljásítja, Magyarország dicső vallásos multját beárnyékolja, a házi tűzhely szentségét, a magán- és köz-élet nyugalmát fölzavarja, a szülök békéjét földulja, fiaik- és leányaik nemes-levelét, melylyel a világ-üdvözítő Jézus öket is megajándékozta, szétépi. Oly Isten nélkül, sőt ellenére között szövetség, árucikké, portékává, adásvevés tárgyává sülyesztí a nőt, és a melynélfogva mindkét fél csakis egymásnak árulgatja testét, — mint kéjeiknek szolgálatára álló eszközt.

A polgári házasság végre a népet legdrágább jogától, keresztény családi függetlenségétől, és vallási szabadságától fosztja meg. — Csakis azon erkölesrontó szabadosságra nyit az tág kaput, miszerint a házassalándók az Ur Jézusnak a házasság felbonthatlanságáról szóló isteni parancsával ne törődjenek; de ennek fejében aztán a világi tisztviselök hatalma alá tereli öket. Nem alakulhat annak folytán többé család a világi hatalom engedélye nélkül, mikép az „Uj Korszak“ ez. folyóirat szerkesztője Bobory Károly ismeretes szélső baloldali országgyűlési követ, már is abban javasolgtatá — és — mondám — a születéstől kezdve a halá-

*) A 19. század. stb. I. k. 339. 561. — **) Pesti Hírnök 1868. 54. sz.

lozásig, a családi és egyéni élet minden mozzanata, minden változása, a hivatalnokok költséges felügyelete alá kerül, az anyakönyvek vezetése is rájuk bízván.

Ugyan minő haladás és szabadság lenne az, ha jövőre a polgári házasság a város- vagy szolgabíró előtt köttenék, mely mint pusztán ilyen csakis annak szent nevét bitorolja, nem levén más, mint ágyasság? És mit nyerne ezzel a nép, ha a családi viszályok, és házassági ügy-bajok békés elintézését nem a lelkipásztor kisértené meg díjtalanul, miként eddig, és ha a házassági perek a titoktartó- és költségtelen szentszéki egyházi bíróságok helyett, a nyilvános és költséges polgári törvényszékek elé mintegy piacra huzoltatnának, és pedig a drága ügyvédek közbejárása mellett?

És a felvilágosodás napja déli pontján tündökölnek-e teljes pompájában; és e sokat hányatott, és még mindig oly sok — kívülről és belülről származható — nagy veszélyeknek kitett drága magyar haza, egyszerre megszabadulna-e minden aggodalmaitól, és azonnal mintegy varázsütésre az erő, hatalom, dicsőség és anyagi jóllét polezúra emelkednek-e, ha különösen a magyar nemzet katolikus többségének tekintetbevétele nélkül, a házasság szentségi fényköréből leszállítatva, merőben állati párosodássá alacsonyítatnák?...

Oh ne szedegessétek ki egytőlegyig azon alapköveket, melyekre első dicső apostoli nagy királyunk, sz. István, majdnem ezredéves alkotmányunkat fektette, és ne akarjátok a vallási közönyösség futó homokjára azt helyezni; mert bizony-bizony a legelső világ-vihar elsöprendi e föld színéről, melyen élünk halunk kell. És gondoljátok meg, hogy bármely törvényhozás csakis akkor halad jó irányban, ha a keresztény vallás szent igazságait és böles törvényeit zsinórmértékül választva, azok szerint intézi a nemzet viszonyait, azok szerint vizsgálja és orvosolja bajait, s azok szerint rendezí állami ügyeit. — Hisz már a pogány böles — Aristoteles — is elvül állítá föl azt, hogy „minden dolgok közt elsőben is a vallásról: azután az államról, hazáról; — végre pedig a magán jóllétről kell gondoskodni.“ És helyesen; mert vallásos érzelmeiből meríti a honpolgár az erőt és hűséges kitartást, — a király és haza iránti minden tartozásainak lerovása körül; — és mert „egy ország legközelebbi veszedelmét semmi oly bizonyosan nem hirdeti“, — mikép már a rendszerbe vont ármány és eselszövény nagymestere, Machiavelli is észrevé — „mint a vallásnak megvetése.“

Különösen a finom érzékkel, és vallásos érzülettel megáldott nők azok, kik teljes jelentőségben fölfogják és átérzik ama nagy igazság horderejét és fontosságát, melynek Fontanes francia törvényhozó testület elnöke, midőn VII. Pius pápát Párisban 1804-ben legmélyebb hódolattal üdvözlé, e sulyteljes szavakban adott kifejezést: „Minden vallástalan gondolat — igy szóla — politikátlan, eszélytelen gondolat; és a keresztény elem ellen intézett minden egyes büntény: az emberi társadalmon elkövetett büntény.“

A nők, a keresztény nők azok, kik igen is jól tudják, hogy mily csapással fenyegeti emberi méltóságukat és szabadságukat a polgári házasság. — Innen van, hogy a portugáli királyság nemes hölgyei, mihelyt arról értesültek, hogy kormányuk — ez előtt néhány

ével — kész törvényjavaslattal lép föl az országgyűlés előtt a polg. házasság behozatalára nézve, azonnal ezen szép irányu és emelkedett érzelmű tiltakozást, melyet egyikök fogalmazott, nyújták be sok számtalan nőnek aláírásával, és azt a hírlapokban is közlétevék:

„Csak szívtelen, és minden nemesebb érzetet nélkülöző férfiak, kik elveszték hitüket, s e mellett talán még oly szerencsétlenek, hogy soha sem ismerék anyjokat; — csakis ilyenek képesek beleegyezésüket adni azon természetellenes szándékukhoz, hogy a nő gyalázata törvényesítették. — Mi, kik e, ma oly méltatlanul bántalmazott nemhez tartozunk, tiltakozunk a polgári házasságot illetőleg benyújtott törvényjavaslat ellen, és visszautasítjuk az előnyöket, melyekkel az állítólag bír. — Szentnek egyedül a Jézus Krisztus által alapított köteleket ismerjük, s nem vágyódunk más szabadságokra, mint melyeket a vallás szentesít. Legszentebb érdekeink, becsületünk, szívünk, házi boldogságunk, és társadalmi méltóságunk érdekében; — leányaink — a jövő nemzedék ezen anyáinak nevében — és a legdrágább: a vallás, haza és család nevében tiltakozunk a kebellázító, és minden jogfogalommal ellenkező törvény ellen; tiltakozunk lelkünk minden képességeivel, és akaratunk egész erejével.“¹⁾

Ime e példa is mutatja, hogy anyaszentegyházunk méltán nevezi „ájtatosnak“ a nőnemet. Mert csakugyan az anya, a házi asszony legközelebbi őre és ápolója a vallásosságának. A férj is többnyire hitvesét utánozza; a gyermekek pedig épen anyjoktól veszik az első oktatást a hit-erkölcsi tudományból; és tőle tanul az egész családi-kör jámborságot. — Igen, az anya az, ki midőn gyermekét a „Miatyánkra“ tanítja, a vallás és erényesség első érzetét oltja a későbbi férfi szívébe. A hitestárs az, ki a férfit szelidségre, s a bántalmak feledésére inti; s még a legelkeseredettebb ellenségeket is kibékíti. És ismét a nő az, ki férje halálós ágyánál, egyik kézzel a halál verejtékét törölve homlokáról, a másikkal ég felé mutatva, Isten irgalmasságával, és egy örök élet reményével vigasztalja a haldoklót.

Ugyhiszem döntök az érvek, leverők a bizonyítékok, melyekkel, különösen a katolikus anyaszentegyház hiterkölcsi tanáinak világánál a polgári házasságnak károságát, az egész keresztény társadalmat érhető pusztításait föltüntetni igyekeztem. És mégis fájdalom! mennyire fölháborodnak az egyház-ellenes lapok, valahányszor csak fölemlítik azon időközönként a sajtó alól kikerülő iratokat, melyek a polgári házasság behozatala ellen irányozvák. Mintha bizony a szabadságok elseje: nem is a törvényes védelem volna. A katolikus írók, ha a népre hivatkoznak, melynek valláskülönbség nélkül nem kell a polgári házasság, hisz nem sokkal ez előtt, még csak hírére sem hallá; ekkor ámitóknak²⁾ nevezik őket. Pedig a katolikusok, mint magyar honpolgárok a közös polgári jog oltalma alatt élnek, és csakis vallási hivatásuk kötelmét teljesítik, midőn aggodalmaikat nyilvánítják. Tehát nem szabad szavukat elnyomni, mert — katolikusok, és mert nem egyetértelműek a polgári házasságot pártolókkal. Azon lehurogtatni akaró kísérlet által a politikai szabadság két elemi

szabálya: a nyilvánosság, és közös jog egyszerre megsértetik. És ennek figyelembevételét kiválólag azon országgyűlési többség pártjának becses figyelmébe ajánljuk, melynek lapjai az ellenzékiekével e részben versenyezve, mindegyre kikelnek a katolikus ősi vallás, egyház, ennek látható feje a római pápa és papság ellen, holott ez, tisztán politikaiakban különben veletart; és pedig annyival is inkább kell, hogy óva-intsük, miszerint hagyjon föl a sértegetésekkel, mert maholnap a baloldal egész hangnyomattal rá iparkodik majd bizonyítani, hogy nem is lehet az országban többsége, miután a nemzet többségét képező katolikusokkal magát ellentétbe helyezve, velök mindegyre viaskodik.

És most visszatekintve a mondottakra, és azokat összegezve, bátran kérdezhetjük:

„Ha mindig súlyos lakolás érte az államokat, mivel a vallás és erkölcsiség törvényeit magukra nézve nem ismerék el kötelezőknek; ha az államnak tekintettel kell lennie a nép hitfogalmainra, és mindig veszélyes az államra is, mi a nép hit fogalmait megingatja; ha az államnak más, annál kevésbé ellenkező elveket követnie nem szabad, mint a melyeket a keresztény vallás szentesít. — és minden ellentét, — sőt legkisebb eltérés is az államot rontja meg; ha az államnak a vallást főnsőbbnek kell tekintenie, s eljárásában parancsait zsinormértékül venni:“ ugy hát miért tervezetik a polgári házasság behozatala?

És ha „a házasság belső összefüggésben van — mikép t. ellenfeleink is bevallják — a katolikus vallás hitágazataival, és ép azért — szerintök is: „várni is lehetett, hogy az osztrák vallásügyi polg. törvények, ellen, — melyek közt a polgári házasság is helyt foglal — Róma óvást tesz“ — mikép a szentatya június 22-iki fölszólalásában tett is — és, ha a népek sorsát intéző törvényhozás téves alapon is intézhető, ¹⁾ ugy mikép állithatni, hogy ő szentsége a pápa erőszakosan hozza ellentétbe a vallást az állammal, és idegen (?) hatalom létére fölülvizsgálati jogot igényel magának az osztrák törvényhozás fölött? ²⁾ Vajjon nem volna-e már napjainkban többé érvénye ama társadalmi nagy elvnek, melyből polgárosodásunk származott, miszerint: „a világ — ugymond Gelas pápa Anasztáz császárhoz — két nagy hatalom (egyházi s világi) által kormányoztatik: egyik ugymint a másik legfőbb; és egyik ugymint a másik, független kötelelenségének gyakorlatában.“

És nem mondott volna-e minden időre igazat b. Eötvös József, midőn írta: „A vallás egyedüli természetes állása keresztény államokban az: — ugymond — „ha a világi és egyházi hatalom függetlenül állanak egymás mellett?“ ³⁾

És vajjon ezen egyházi hatalomnak nem legfőbb viselője-e a pápa, és nem az összes katolikus kereszténységnek feje-e ő, bármely országban lakjanak is hivei; és így hogyan mondható Ausztriát vagy Magyarországot illetőleg idegen hatalomnak? Nem áll-

¹⁾ Pesti Hírnök 1868. 147.

²⁾ Pesti Napló 1868. 152.

³⁾ A 19. század II. k. 88. 431.

¹⁾ Pesti Hírnök 1866. 18. sz.

²⁾ „Pesti Napló“ 1868. 126. sz.

jogában, és vele járó kötelességében figyelmeztetni bármely törvényhozást, hogy az államnak a vallást főnsőbbnek kell tekinteni, és eljárásában parancsait zsinormértékül venni?

És mikép kárhóztathatják t. ellenfeleink elvszerű következetességgel az osztrák püspöki kart azért, mert apostoli bátorsággal kimondá, híveihez irt körleveleiben, hogy a bécsi birodalmi tanács által hozott vallásügyi törvények mint a kath. hit tanaiba, és az egyház jogaiba ütközők lélekismeretben őket nem kötelezik, tehát annál kevesbbé cselekedjenek szerintök, mivelhogy ama sérelmes törvények rájuk nézve nem is kényszerítők, hanem csak engedményezők?

Sajnos, hogy t. magyar ellenfeleink még a bécsi közoktatási miniszter Hasnernél is kivesbbé tartják tiszteletben a jogosságot; Hasnernél, ki az osztrák püspöki karhoz intézett iratában legközelebb elismeré, miszerint az egyház alkotmányos jogai: belügyeit önállóan rendezni, igazgatni, s így a lelkismeret körére nézve szük-

seges, és csupán, pro foro interno, (vagyis: az egyház belső életére) törvényes intézkedéseket házassági ügyekben is megtenni, teljesen érintetlen marad.¹⁾

Ha a jelenségek nem csálnak, úgy látszik, hogy a nagy megpróbáltatás órája felénk, magyar katolikus honpolgárokhoz is, közeledik; és ezen óra immár előrevetett árnyéka int, hogy minmagunkal számot vetve, sorakozzunk, és a fenyegető áradatnak lehetőleg gátot venni igyekezzünk, a törvényesség határai között. . .

Többire: „nem két párt, hanem két polgárisodás közti küzdelemnek vagyunk tanúi.“ — „Az ó-pogány-világ, és a kereszténység polgárisodása, — mond báró Eötvös József — még egyszer a világ uraháért küzdenek. — De bizonyára azon ügyé lesz a (vég) diadal, a mely mellett az emberek minden nemes érzelmei sikra szállnak: mert egy tartós jövőnek épületét, csak erkölcsi alapokon, és tiszta kezekkel építhetni föl.“²⁾ Ugyvan!

Devics József.

A kékkönyv titkai.

(Folytatás.)

III.

A szegény asszony nem birt tovább beszélni. Egészen ki volt merülve; majdnem magánkivül vala; azonban gyöngeségében mély álomba merült.

Egyideig magam is a legnagyobb meghatottságban lévén, mélézva néztem magam elé. Bámultam ezen gyöngé és erőtlen testü nőnek erős lelkét, férje iránti nagy szeretetét, hűségét és ragaszkodását daczára a szigorú megrovást és kemény büntetést érdemlő bánásmódnak, melylyel a megbőszült ember saját neje iránt viseltetett.

Mig így tünődtem magamban, megérkezett az orvos. — Elmondám ennek, hogy a szegény nő nagy lelki beteg is. S nehogy a hallott titkot eláruljam, csak annyit mondtam, hogy egy rendkívüli mély szív-fájdalom egészen lesújtja őt. — Az orvos fejét esoválgatta, de azért nem esett kétségbe. — Plebános ur! — ugymond — ön igen szép szolgálatot tehet mint lelki orvos a betegnek és nekem. S ha mind a ketten megteszszük a magunkét, megmenthetjük a beteget. A nő fájdalmának titkos oka önnek kezében van: működ-jék lélektanilag és a religio szent forrásait használja föl a beteg enyhítésére; a többire majd lesz gondom. — Önnek édes plebános ur, itt több teendője lesz mint nekem és a gyógyszerészeknek.

Most kimentünk a szobából, hogy a beteg álmát ne háborgassuk s egy kis sétát tettünk a gyönyörű pagonyban. Ugy egy óra mulva visszatértünk. — Már élénk sietett a jó vadásznő jelentvén, hogy a beteg fölébredt és a plebános ur után kérdezősködik. Azonnal bementem hozzá egyedül.

— Nem akartuk zavarni álmát jó asszony, azért az orvos urral egy kis sétát tettünk addig, mig ön alszik.

— Oh édes plebános ur, csak szegény Pistámat láthatnám még egyszer ez életben, akkor talán még meg is gyógyulnék.

— A nélkül is meg fog gyógyulni édesem, csak kérje az Istent, engedelmeskedjék az orvosnak s bízzék bennem. Aztán ki mondta azt, férjét nem fogja többé látni? Én legalább erősen hiszem, hogy birni fogja őt. Mindjárt holnap teszék lépéseket, hogy hollétét megtudhassam.

— Oh Istenem! hát nem csalódtam önben, édes plebános ur? úgy van, nem csalódtam. Tehát meglátom őt! . . . Szeretnék ezennel fölkelni.

— Csak türelem édes betegem. — A tartós öröm és boldogság gyümölcse lassan érik. Csak legyen békével; mert ha hirtelenkedik, mindent elronthat. — Feküdjék szépen le és tartsa magát pihenőben. Ha Pistát soha sem láthatná is, még is ohajtania kell önnek az életét, már csak a kis leányka kedvéért is.

— Igaz! —

— Két napig nem látjuk egymást, addig tudakozódnom kell ön férje felől. S nehogy neki baja legyen, magam járok utána. Könnyebb munka volna mindenestre a hatóságok karjait igénybe venni Pista feltalálása végett; de ez veszedelmes ut. Fődolog, hogy, mint ön kívánja, Pistának baja ne legyen. — Most Isten önnel! — Azután az orvos is elvégezvén teendőjét, haza mentünk együtt. — Utközben nagyon kértem az orvost, hogy különös figyelemmel legyen a szegény beteg iránt s vigasztalja őt azzal, hogy adott szavamat be fogom váltani.

Az orvos megígérte ezt.

¹⁾ Pesti Hírnök 1868. 140. sz.

²⁾ A 19. század. II. k. 584. 585. 587.

IV.

Másnap befogattam és Pista fölkeresésére indulék. Magammal vittem mégis kocsisnak József bácsit, fontos arczczal figyelmeztetvén őt, hogy mai utunk titkos ut, melyről otthon senkinek sem szabad tudni valamit.

József bácsi fejével föl és le biczentett egyet, aztán okos arczczal rám nézett és azt felelé: értem!

Midőn azon helyre jutottunk, hol a szegény beteg asszony találtatott, mindent összekutattunk; minden nyomot, csapást megvizsgáltunk. József bácsi, ki messze e helytől az erdőt köröskörül megezirkálta, egyszerre megáll és vadászsípjába fujva engem magához hív. Oda megyek. József bácsi egy veszélyes, sziklás, keskeny meredek ut végén lenn a völgyben egy lónak hullájára mutat. Jól megvizsgáltam a hullát, s a mint a beteg leírta, a ló ép olyan volt: világospej, első lábán a patkó hiányzott.

— No József bácsi, ez azon embernek lova volt, kit én keresek. De merre lehet az ember, a koei és a másik ló?

— Bizonyosan egy lovon illant odább a pürek; én legalább úgy hiszem nagyuram, plebános uram; még talán a kocsira is rábukkanunk valahogy; mert alig hihetem, hogy ily veszélyes és járatlan uton kocsin ment volna odább. — Kutassunk!

És József bácsinak valóban igaza volt. Egy nagy és sűrűn benőtt vizmosásba lelökve találta a kocsit. — Lemászott egészen a koesüig, de a koei körül sem emberi, sem lónyomot nem találva, ismét fölmászott nagy ügygyel-bajjal s visszatért a helyre, hol én várakoztam reá. S fölfödözését közlendő velem — szólt:

— Már most nagyuram, bizonyos, hogy lóháton illant meg. Kifogom engedelmével az egyik lovat, s elmegyek nyomozni, ha nagyuram el nem unja magát. Tán egy óra múlva visszatérek. Ne féljen nagyuram, nem tévedek el. Jól ismerem én ezt az erdőt; pandur koromba sokat jártam benne.

Beleegyeztem. S József bácsi nagy-ügyesen eltűnt lóháton a sűrűben.

Mintegy háromnegyedóra múlva visszatért, s fejét szomorúan felvont balvállára hajtván mondá: Nagyuram, hasztalan a további kutatás. — A mi emberünk vagy igen szerencsés csillagzatban született, vagy pedig igen kell ismernie ez erdőt. Lám, lám! a legtekervényesebb helyeken keresztül vágva magát, a leg-rövidebb irányban az országutra jutott. — Ott nyomát vesztettem. Mentem ugyan az országutra is egy darabig, de letérő nyomokat nem találtam sehol. — Nincs, nincs! — Ej ej, a ki árgyirusa van a tüzkü emberének! — s József bácsi oly nagyot fújt nemes haragjában, hogy szinte hullott fejére a bükfá ágairól a zuzmara a megijedt levegő rendülése folytán.

— Se baj, József bácsi, mi megtettük a magunkét, a többi az Isten dolga. De ma tehetünk még valamit.

Ezzel párjához fogattam a rögtönzött paripát és tovább hajtattam ki az erdőből ama helységbe, hol Pisták a tivornyaeczimborákkal találkoztak. Beesteledett, mire oda értünk. Kérdeztem a fogadóst: nem fordult-e meg nála e napokban egy lovas ember? A fogadós

nem-mel felelt. Pista tehát elég ovatos volt e helyet kikerülni. Minthogy ő itt ily ovatos vala, meggyőződtem arról, hogy szülőföldét is kikerülte, nehogy rátalálnak. — De már most hová tűnhetett el? — E dologban nem tudtam magamat tájékozni. — Vacsoráltunk tehát és lefeküdtünk azon elhatározással, hogy másnap korán reggel haza hajtatok. — Egész éjjel aggasztott a gondolat: mikép fogom majd a szegény beteget megnyugtani ily nehéz körülmények fölfödözése után? Azonban biztam Istenben, ki nem hagyja el a benne bízokat.

Késő este értünk haza. Másnap mise után már a betegnél voltam. — El lehet gondolni, mily édes remények közt várakozott az reám. Első szava is ez volt:

— Hoz-e nekem jó hírt édes plebános ur?

— A hogy veszsztük. Ha megfogadja ön, hogy sem nagyon örülni, sem nagyon szomorkodni nem fog, akkor elbeszélem fölfödözésünket.

— Fogadom, fogadom édes plebános ur, csak beszéljen kérem, az Istenre kérem.

— No hát örömmel mondhatom, hogy Pistának nyomára jöttünk.

— Oh Istenem! hisz ez nagyon jól kezdődik. No s aztán?

— De nyomot vesztettünk.

— Jaj! ugye plebános ur, csak tréfál? Pistát bizonyosan megtalálta, elhozta, ott künn van, de nem mer bejönni. Oh csak mondja meg neki, hogy én nem haragszom rá, csak jöjjön be; én igen nagyon örülök, ha csak láthatom is őt.

— Nem tréfálok, édesem! —

Azután elmondtam neki mindent, a mit láttunk, tapasztaltunk és tettünk. Egy darabig csak nézett merően reám, aztán mintegy legyőzve belküzelmeit, halk hangon mondá: Csakhogy megmenekült szegény! Mert remélem — nem lett valami nagy baja?

— Én is azt hiszem, de hogy jelenleg hol tartózkodik, mindeddig nem tudom; — válaszolám én. — De kutatásomat folytatni fogom. Addig is a dolgot bizuk Istenre. Én még mindig remélek.

— Én is édes plebános ur; de oly nehéz távol lenni attól, a kit oly nagyon szeretünk!

Ezzel bevégeztük a beszédet, s az orvos is elvégezvén teendőit, magára hagytuk a beteget, ki kért bennünket esengve, hogy el ne feledkezzünk róla.

Vidám arczczal üdvözlőlvén őt még egyszer, az Ur oltalmába ajánlottam és kocsira ültünk.

V.

Nap, nap után telt. A beteg rendszeresen gyógyult annyira, hogy már ugy napos délutánokon elelhagyogatta a szobát is, s a ház körül némely apró teendőiben segítette a vadászkat, kik igen megszerették őt. De igen halovány volt, és az utóbbi megrázkódtató események mintegy letörülhetlen bélyeget nyomtak szelid arczára. Azonban a gondolattal már-már megbarátkozott, hogy Pistát nem fogja többé látni, és sorsával kibékülni látszott. — Hiába! az idő legjobb orvos.

Két hétre a fön leirt kutatás után e szókkal léptem be a szegény lábadozóhoz: Na édes jó betegem, akar-e örömet hallani?

— Ne tréfáljon plebános ur; ugyan mi lehetne az?
— Nálam két levél van, mindkettő önt illeti; akarja-e hallani, mi van bennök?

— Jaj édes plebános ur, talán csak? ... De nem mondom ki. — Kérem, kérem, olvassa el azokat a leveleket.

— Az egyik levél így hangzik: „Édes barátom, testvér az Urban! — Bizalmas kérdésemre csak ezt válaszolhatom: N. Pista feleségével és leánykájával körülbelül három hete innét eltávozott, s azóta legalább ő neki sem hírét sem hamvát nem hallani. — Leveledből értem, hogy a feleség lelki vigasztalásod alatt áll mint lábadozó beteg, ki mindenétől megfosztva, bizonytalan jövőnek néz elébe. — A gondviselés egy nem megvetendő pályát nyit a szegény beteg nő számára, ki ha felgyógyult, állomását azonnal elfoglalhatja. — Gondold csak édes barátom! mihelyt leveledet vettem, azonnal a jó grófnőkhöz menék, vele leveledet közlendő. Ő ismer téged, találkozott veled az egerszegi jótkönyv czélra rendezett multság alkalmával. Ő igen kegyes és jószívű; akkor boldog, ha a nyomorultakon segíthet. — Egy kissé gondolkozott, aztán így szólt hozzám: „Lelkészs ur; én azon nőt ismerem, tudom, hogy szorgalmas, ügyes, becsületes és istenfélő. Slavóniai jószágomon éppen e napokban ürült meg egy majornői állomás; a szegény kérdéses nőt oda fogom alkalmazni, kis leánykáját is elviheti magával. Jó lesz lelkészs ur?“ — „Az Ur áldása szálljon méltásádra; — felelém én — jobbat nem is tehetne méltád!“ — „Nohát ugy lesz; tudassa ezt az illetővel.“ — Barátom! nem tudok örömben hova lenni, hogy ily rövid uton segíthetünk a szegény asszonyon! Tudasd ez örvendetes hírt vele, s ha már felgyógyult, küldjed őt azonnal a grófnőhöz. — Még egy valakivel szólottam, kinek nevét nem szabad kiejtenem; azon nő sem ismeri őt. Ez a valaki mihelyt hallá a nő szomorú esetét, azonnal két nehéz könyesepp gördült le szeméből. Szekrényét fölnyitá, irt valamit egy kis papírra, a papírba 500 frtot helyezett, melyet elébb előttem leolvasott, aztán a pénzt ama papírba takarva lepecsételé. E pénzes papírkát is itt küldöm, ez is a te betegedé. — Imáidba ajánlott vagyok rendületlen barátod N. N. lelkészs.“

Ekkor e szegény nőre vetém szemcimet, kinek arcán a könyvek esatornáit láttam. — Aztán átadván neki a pénzes papírt, feltöré s elolvastván a sor-írást meghatva mondá: ismét azon írás aláírás nélkül s átadá nekem, hogy olvassam el én is. — A papíron ez vala: „Az én kedves leányomnak.“ — A szegény nőnek arczára most nem az öröm, hanem a tűnődő melázás borongó fellegei ültek, s mondá:

— Oh édes plebános ur! inkább ezt a pénzt ne küldötte volna, csak nevét írta volna alá.

— De legalább bizonyos ön arról, hogy atyja él. Ez sem megvetendő vigasztalás.

— Igaz!

Aztán hirtelen leküzdvén lelki zavarát, mintegy megbánva kislelkűségét mondá: oh édes plebános ur, én soha sem tudom meghálálni önnek szívességét! És ez nekem igen fáj.

— Hagyjuk ezt édesem; nagyon szomorú volnék,

ha már e földön elvenném jutalmamat. Különb is itt nekem semmi érdemem sines. De feleljen jó asszony, elfogadja-e a kegyes grófné ajánlatát?

— Oh igenis el. Oly kegyes uraságot szolgálni boldogság. S reméllem nem lesz panasza reám. — De kérem, mi van a másik levélben?

— A másik levél az én lelkészs barátomnak levelébe volt zárva. Irja pedig azon derék haszombérlő, a kinek ön szolgált. A levél az én barátomhoz van címezve és így hangzik: „Édes lelkészs ur! — Megdöbbenve hallottuk egykori hiv gazdasszonyunknak N. N. asszonyunk nyomoru állapotát. Feleségem, családom és én a legmelegebb részvétellel vagyunk iránta. — Tudassa lelkészs ur! ama szegény asszonylyal, hogy mi mindenkor igen szívesen visszafogadjuk; ha pedig már más helye akadt, ellátjuk mindennel, a mire csak szüksége van. Csak jöjön minél elébb, szívesen látjuk őt. Uti költségül és szükségei fődözésére itt küldök neki magam részéről 50 forintot, feleségem is 50-et, s hogy családomnak is érdeme legyen: fiaim egyenkint 10—10 forintot, jó leánykaim is fejenkint ugyanannyit; gyermekeim adománya tehát tesz 40 forintot. Mindössze itt küldünk neki 140 forintot. — A többi szükségest megkapja vászonban és egyéb ruhaneműekben. — Élelmi szerekre is fogunk gondoskodni. Még egyet. Az öreg Jula néni, a vén dada is ide csatol egy lázsiást. — Eleget mondtuk neki, hogy ne fósza meg magát, de mind hiába: már ő, ugymond, ezt az ezüst patkót oda szánta. — Isten ömél édes lelkészs ur! Maradok kész szolgálója N. O. haszombérlő.“

De már ekkor nem tudott szólni szegény asszony. Csak könyezett, zokogott s kezeit összekulesolva imádkozni látszék. Oh ez ima mily hálás szívből eredhetett!

Nagysokára szóhoz jutván, ezeket mondá: „Mindennap imádkozni fogok jöltevőimért. Oh csak az én kedves Pistámat láthatnám még valaha! Elfeledném mindazt, a mit szenvedtem. — De én tudom, hogy nem bírom őt többé soha, soha!! —

— Ki tudja édes, jó betegem? Az Ur hatalmas; nála semmi sem lehetetlen. — Imádkozzék érte, én is befoglalom őt naponkint szent misében az élőkrol való elmékedésembe. — A mennyei szent Atya, ki oly tagadhatatlan gondoskodással és szeretettel örködött önnek élete fölött, nem engedi, hogy önnek szenvedései s erényes, ártatlan szívének fájdalmai jutalom nélkül maradjanak, és a földi jutalom még semmi ahhoz képest, mely az égben föntartatik azok számára, kik Istenben biznak. — Bizzék Istenben.

E levelek közlése után egy hétre a kiépült nő elhagyott bennünket, hogy a kegyes grófné kijelölte állomását elfoglalja. — Én vigasztalám őt azzal, hogy Pistáját ha csak lehet visszaadom neki. Ezzel érzékenyen elbucuzott. A jó vadászék, József bácsi és Márton, az irgalmas szénégető, mindnyájan jelen voltak, mikor a már ép nő kis leánykájával együtt kocsiara ült.

E jelenetet leírni nem vagyok képes. Részemről egy fohászt küldék utána: a te örangyalod óvjon meg téged minden veszélytől, oh egyszerű de széplelkű asszony!

(Vége következik)

Nyulassy Antal.

Mutatvány : Karsu Arzen „A pápák története“ ezimü művéből.
II. Silvester (999—1003.)

Gerbert a X. század első felében szegény szülöktől az auvergnei hegységben született Franciaországban. Sz. Gerald aurillac-i kolostorának szerzetesei, clugny-i Odónak tanítványai, vevék az elárvult gyermeket gondjaik alá. — Gerald apát s Raimund (később birneves apát) tanár ébreszték fel benne s fejleszték ki a szép tehetségeket. — Felserdülése után ismereteinek gyarapítása végett külföldre küldetett. Legelőször is Rheimsba vette magát, hol Adalbero s e kor egyéb nevezetes férfiival baráti viszonyba lépett. — Majd 967-ben Barcelonába utazott, hol az arabok bölcsészetébe avatta be magát, s a mennyiség- meg esillagászat-tanokban annyira kitüntette magát, hogy dús ismereteinél fogva kortársai előtt a bámulat tárgya volt. Miután így Spanyol-, Franciaországokat s Németalföldet a tudomány kedvéért beutazta, s a bölcsesség meg egyéb tudományok helyeit, a kolostorokat meglátogatta, Rómára irányá tekintetét, hol akkor XIII. János ült a pápai széken. — Itt I. Otto császárral megismerkedett, kinek roppant tudományosságaért nagyon megtetszett, a császári kegy őt mindenkorra az uralkodó házhoz bilineselte, s eldöntőleg hatott egész életére. Mint császári nevelő a híres bobio-i benezés apátságra mozdítottatott elő. De e méltóságról a császár halála után leköszönt s Adalbert rheimsi érsekhez vette magát. — Ámbár a kor viszonyaiba ő is bevonatott, melyek Frankonban az utolsó Karolingiak sírbaszálltát s az új dynastia kezdetét követték, mégis lankadatlan buzgalommal tanult folyton, s ápolta a tudományokat, mint a rheimsi tanoda jeles vezetője, mely oly tekintélyre emeltetett általa, hogy az egész vidéken legnevezetesebb volt. E tanodában tanult Capet Hugo fia, Robert is, ki utóbb francia király lett. Mindenütt bámulandó szorgalommal gyűjtötte a könyveket s iratokat; a legjelesb írók műveit maga s tanítványai számára nagy költséggel lemásoltatta. — Számos tanítványai közül említendő még Richer, ki Gerbert felhívása folytán Franciaország történetét négy kötetben megírta. Nagy tudományossága annyit pártfogót s tisztelőt szerzett neki, hogy Arnold letétele után 992-ben a rheimsi székre emeltetett. Az előbbi azonban V. Gergely által székre visszahelyeztetvén, ekkor (998) III. Otto császárhoz vette magát Magdeburgba, kinek tanítója volt, s valószínűleg annak működése folytán a ravennai székre nevezetett ki V. Gergely által.

Ezen császárnak hatalmas kegye, az uralkodóháznak tett fontos szolgálatai, roppant tudományossága s fényes tulajdonai utóbb az apostoli székre is utat nyitottak neki. — Ugyanis V. Gergely halála után 999-diki febr. 9-kén a tudós benezés az egyház fejévé választatott, s apr. 2-kán ünnepélyesen a pápai trónra lépett. — Ő volt az első francia származású pápa, s a harmadik szék is, melyre emeltetett, szintén R. betűvel kezdődő nevet visel a következő vers szerint :

Scandit ab R. Gerbertus in R., post Papa viget R.

Quibus Rheims, Ravenna, Roma notantur,

mint gyakran enyelegve mondá. — II. Silvester nevet vett föl, s részben igen súlyos körülmények közt négy évig erélyesen s körültekintve haladott az V. Gergely által kitűzött ösvényen. — A pápa és császár közösen működtek a kor romlottságának meg-gátlásán, s a fegyelem emelése által az erényesség terjedésén. Igen szép egyetértésről tanuskodik a császárnak azon levele, melyben Gerbertnek pápává választását megerősíti. „Mivel a sz. Péter iránti tisztelétől kieszközöltem, hogy Silvester tanító pápává választassék, s Isten akarata által az apostoli

székre helyeztessék; azért irántai szeretetből az államjavakból sz. Péternek ajándékot adok.“ És erre nyolcz grófságot adományoz az egyháznak, melyeket ez már ezelőtt is bírt, hogy azok jóvedelmét a közjóra fordítsa. A pápa is boesátott egy iratot a püspökökhez, melyben fölhívja őket, hogy szent hivataluk méltóságát, mely a földet s királyokat fölülmulja, csak a lelkiekre irányozzák, s főkép ama bünt kerüljék, melylyel Simon a világot megmételtyezte, s a hazugság országát gyarapította. — Az összes kereszténységhez kiáltványt intézett, hogy az egymással küzdő nyugati fejedelmek azon erőt, melyet diestelenül eltékozolnak, az üdv városa, Jeruzsálemnek a saracenusok hatalma s szorongatásai alóli felszabadítására fordítsák, s kiki, kinek életkörülményei engedik, a keresztény név közös ellensége ellen fegyvert ragadjon. Az ő szellemében megvolt tehát már ama nagy mű, melyet félszázad mulva még nagyobb utóda VII. Gergely szintén elővett, és csak II. Orbánnak sikerült ama művet, mint alább a maga helyén látandjuk, megindítani.

II. Silvester kiáltványa nem maradt épen minden hatás nélkül. A pisaiak több hajót szereltek fel a jeruzsálemiek védelmére. Ezek képezik a kereszties-hadak első esirát. Azután megerősítette azon ünnepélyt, melyet Odilo clugny-i apát az ezen kolostorban elhunyt szerzetesek kegyeltes emlékére rendezett.

Az ezredik év az egyházra s fejére nézve nem diestelenül mult el. Keleten sz. Adalbert sírja fölött új érsekiség keletkezett, melynek joghatósága alá a colbergi, breslauer és prágai megyék tartoztak. Magdeburg ellemmondása nem vétetett tekintetbe.

II. Silvester pápa korában Európának már legnagyobb része meg vala térítve s szelidítve; midőn vitéz őseink e hazába törtek, melyet mi oly büszkén edes magyar hazának nevezünk, már akkor kevés ország ült a halál árnyékában, s ezek közt volt még Magyarország is. — Vitéz őseink, már természetöknél fogva a harezra igen hajlandók levén, a szomszéd népekkel folyton háboruskodtak, de azokat sikeres hatalmaskodásaikkal annyira maguk ellen zudították, miszerint ezek már arról gondskodtak, hogy őseinket közös erővel vagy kiirtsák, vagy a szomszédásgból örökre kiszorítsák; mi annál könnyebben sikerülhetett volna, minthogy harezdedett őseink száma a folytonos harezok következtében igen megfogyott. E közben Géza s később István vezér meghívására sz. Benedek fiai mentő angyalok gyanánt jelentek meg őseink körében, őket a keresztény hitre térítendők. — Mi a jámbor férfiaknak sikerült is, s a szomszéd népek az említett szándék kivételétől önként elálltak; mert őseink erkölcsi szelidültek, a mint a keresztény polgárosodás áldásaiban kezdtek részt venni, és mikép Dessewffy Aurél gróf mondá, megtanulták, hogy a föld barázdáiból és a tudomány bányáiból is lehet élvezeteket gyűjteni és szedni, kincseket, melyek fölének arannyal és ezüsttel, s fölérik ama kincseket, melyekre karddal szokás szert tenni. Miután szent István a hitbuzgó benezésék által az evangéliomi jó magot hazánkban meglehetősen elhintette, a szépen terjedő hit szilárdítására püspökségeket állított, s az új egyházi szervezet megerősítése végett As tri k pannonhalmi apát főnöklele alatt II. Silvester pápához fényes követséget küldött, melynek utasításai a következőkben öszpontosulvák :

I. Hogy a követség a többi keresztény fejedelmek tiszties szokása szerint az ország és vezére hódolatát s mély tiszteletét az egyház feje iránt kijelentse. — II. A Jézus egyházába tért magyarokra uralkodóikkal együtt apostoli áldását adja, s az

országot a római egyház oltalmába fogadja. — III. Apostoli tekintélyével az esztergami egyházat érsekségre emelni, az általa alapított püspökségeket megerősíteni, s végre IV. őt az eddig csak vezért királyi czimvel és kororával földiszíteni kegyeskednék ő szentsége.

II. Silvester a vitéz magyar nemzet követeit nagy öröms kintintéssel fogadta, kijelentvén: miszerint Istvánt a magyar egyház alapításában s szervezésében kifejtett szent buzgalmaért különös előnyökkel s váltásokkal tisztelendi meg. Mit meg is tett, mert az István által előterjesztett pontokat mind megerősítette, őt királyi koronával, egyéb királyi diszjelvényekkel, kettes kereszttel s „Apostoli felség“ diszcimvel, meg azon nagy kiváltsággal látta el, hogy ő, s az ő törvényes, koronás utódai a püspöki s káptalani székekre alkalmas egyházi férfiakat ki nevezhetnek.

Azzal, hogy a magyar nemzet a kereszténységre tért, az európai keresztény társadalomba állott s maradaudóságát biztosította. Az isteni gondviselés különös intézkedéséből történt, hogy sz. István, ki 1000-dik évben a II. Silvester által küldött koronával meg is koronáztatott, midőn nemzetét az európai társadalom rendszerébe akarta felvételni, egyenesen a pápához fordult. Fordulhatott volna ugyanis az e korbéli viszonyoknál

fogva vagy a keleti, vagy a nyugati császárhoz. Egyik esetben a görög, másikban a német császár irányában függő s a kor szelleménél fogva hűbéres viszonyba lépendett, s a magyar nemzet az egyik vagy másik birodalom népei által fölolvastatott volna.

Továbbá, ha keletnek fordul, a magyar nemzet beleolvadott az akkor fejlődésben levő keleti szakadályba, s idő jártával együtt veszett volna el a görög birodalom azon népeivel, melyeket az iszlám elnyelt vagy legjobb esetben ott állna jelenleg, hol Oroszország áll műveltség tekintetében, s lenne az orosz birodalom egyik tartománya. Mig így sz. István böles intézkedése folytán hazánk sok századon át a görög szakadály és félhold ellen mint valami hatalmas erőd igen fontos szerepet játszott. Sz. István tehát igen bölesen eszelekedett, midőn egyenesen a római pápához fordult, s a szentszék tekintélye alatt állott be az európai társadalom szerkezetébe. A római apostoli szék ruházta fel a magyar nemzet fejedelmét apostoli király czimével; a római pápa adta a szent koronát, az apostoli király méltóságának diadém jelvényét, és a római pápák oltalmazták a magyar királyságot az egész Európára döntő tekintéllyel bíró német (ugynevezett római) császárok ellenében.

(Vége következik.)

M i u j s á g :

— A főméltgu hg-primás a szobostyi egyház kegyurainak 600 frtnyi segélyt ajánlott, ha lakható plébániát állítanak elő s a hanyatló szép templomot reparálják.

— Az esztergami főkáptalan a perbetei tűzkárvallottakat 100 ft, valláskülönbég nélkül kiosztani rendelt könyöradományban részesíteni kegyeskedett.

— A magy. királyi cultusminiszterium a magyar püspöki megyéket felhatalmazá, miszerint a bukovinai József-lalvi magyar község számára az elégett templom és iskola költségeinek fedezésére általános gyűjtés rendeztethessék.

— Méltóságos Zalka János győri püspök ur a beledi római kath. hívek azon alázatos kérelmére, miszerint roskadozó állapotban levő iskolájoknak újból való felépítéséhez némi kegyadományjal járulni méltóztatnék, a nevezett kegyes főpásztor 50 forintot küldeni méltóztatott, mely nagylelkű adományért a szegény beledi hívek nevében hálás köszönetet mond Fűzy István, beledi néptanító.

— Zalka János győri püspök ő mltga véduri jogánál fogva ngos Novák Ferencz győri kanonok urat, miután a győrhegyi szent Adalbert realis prépostságról lemondott, pápoci prépostta, ngos Fábrián István kanonok urat pedig papnöveldi igazgatóvá nevezte ki.

— A budaiszölők a legjobb termést ígérk, s ha az időjárás kedvező marad, ugy az idei szüret mind minőségre, mind mennyiségre nézve mi kívánni valót sem hagy hátra. Ellenben burgonyára és tengerire a szárazság folytán nincs oly jó kilátás, a mit az előjelek igazolnak is.

— A Nagy-Beeskeréken épülő újtemplom, melynek fölemeléséhez Bonnáz Sándor esanádi püspök ő exciája, a kincstártól evégre utalványozott 12,000 fton kívül, — **28,000** fttal járult, e hóban szent István ünnepén fog felszenteltetni Mihálovics József apát ő ngsa által.

— Mult számunkban jelentettük, hogy az „**Alkalmi szent beszédek**“ megjelentek. Megjelentek benne a következő beszé-

dek: 1) Szentségimádásra Környöczy Imrétől; 2) Péterfillérek gyűjtésekor Fischer Lajostól; 3) Nagy inség idején Devics Józseftől; 4) Cholera-duláskor Ugróczy Bélától; 5) Urnapra Fischer Lajostól; 6) Új katolikus templom püspöki felszentelésekor Zalay Ferencztől; 7) Új iskola beszentelésekor Hérits Antaltól; 8) Keresztszenteléskor Plosszer Ferencztől; 9) A kereszt a temetőben Veszely Károlytól; 10) Temető-szentelésre Schiefner Endrétől; 11) Temető-szentelésre Csathó Alajostól; 12) Lobogó-szentelésre Ugróczy Bélától; 13) Ujmisére —; 14) Aranymisére Skóky Sükösd-től; 15) Bérmlás alkalmára Csathó Alajostól; 16) Ajtatos zarándoklatkor Horváth Endrétől; 17) Aratási hálaünnepre Nagy Sándortól; 18) Valamely vértanunak, mint templomvédszentjének emléknapiján Devics Józseftől; 19) Megtérés-kor Kovácsóczy Istvántól; 20) Zsidó megkeresztelésekor Veszely Károlytól; 21) Esketési beszéd Kovácsóczy Istvántól; 22) Arany menyegzőre Gyurink Antalától; 23) Esperesi beigtató beszéd lelkipásztor beigtatásakor Bende Józseftől; 24) Tanító bevezetésekor Szigeti Lászlótól; 25) Tábori lelkész beköszöntő beszéde Molnár Vidtől; 26) Legényegyleti zászlószenteléskor Ács Ferencztől; 27) Szőlőpásztorok fölesketésekor Píry Czírjéktől.

— A m. k. egyetem Rector magnificusává a jövő tanévre főt. és ngos Pollák János kanonok s társulati alelnök választott meg.

— Megjelent és beküldetett: „Egri Képes Naptár“ a nép számára 1869-dik évre. — Az érdekes tartalommal bíró és díszesen kiállított naptár ára 20 kr.

— Kaptuk azon gyönyörű magyar szent beszédet, melyet beigtatása alkalmával ft. Perger János kassai püspök ő mltga a néphez intézett. Valódi remekmű.

— Budán szent István napján a szent beszédet ft. Tárkányi Béla egri kanonok ő ngsa fogja tartja.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lipót-utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Fűsny Tamás.

Pestén, 1868. Nyomatott Emich Gusztáv magyar akadémiai nyomdásznál (Barátok tere 7. sz.)